

EKONOMISK MIKROSIMULERING

RAPPORT 2017:1

Statistiska centralbyrån Statistics Sweden

Effekter för hushållens ekonomi i statens budget 2017

Effekter för hushållens ekonomi i statens budget 2017

Ekonomisk Mikrosimulering 2017:1

Effekter för hushållens ekonomi i statens budget 2017

Economic Microsimulation 2017:1

Effects on household finances in the 2017 central government budget

Statistiska centralbyrån

Statistics Sweden

2017

Producent	SCB, Nationalräkenskaper Box 24300 104 51 Stockholm, Sweden 010-479 40 00
<i>Producer</i>	Statistics Sweden, National Accounts Box 24300 SE-104 51 Stockholm, Sweden +46 10 479 40 00
Förfrågningar <i>Enquiries</i>	Henrik von Hofsten, +46 10 479 68 59 henrik.vonhofsten@scb.se Annica Wallerå, + 46 10 479 62 38 annica.wallerå@scb.se

Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.

Om du citerar, var god uppge källan på följande sätt:

Källa: SCB, *Effekter för hushållens ekonomi i budgeten 2017*.

It is permitted to copy and reproduce the contents in this publication.

When quoting, please state the source as follows:

Source: Statistics Sweden, *Financial effects for the households in the government's budget 2017*.

Omslag/Cover: Ateljén, SCB

URN:NBN:SE:SCB-2017-HE36BR1701_pdf

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se

This publication is only available in electronic form on www.scb.se

SCB tackar

Tack vare våra uppgiftslämnare – privatpersoner, företag, myndigheter och organisationer – kan SCB tillhandahålla tillförlitlig och aktuell statistik som tillgodoser samhällets informationsbehov.

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	6
Effekter av samtliga förändringar.....	7
I stort sett oförändrad disponibel inkomst	7
Många omfattas av förändringarna	7
Hushållens ekonomiska standard minskar något	9
Förbättringar för ensamstående kvinnor med barn	10
Marginaleffekten ökar.....	12
Effekter av de olika förändringarna.....	13
Höjd sjuk- och aktivitetsersättning	13
Höjt flerbarnstillägg	14
Ökad statlig skatt.....	14
Slopat tak för uppskovsavdrag.....	14
Höjt reseavdrag	15
Avskaffad jämställdhetsbonus	15
Höjt bostadsbidrag för barnfamiljer	16
Höjt bostadstillägg	16
Höjt särskilt bostadstillägg.....	17
Fakta om statistiken.....	18
Detta omfattar statistiken	18
Definitioner och förklaringar	18
Så görs statistiken.....	19
Statistikens tillförlitlighet	21
In English	22
Summary (Obligatorisk)	22

Sammanfattning

I statens budget för år 2017 genomförs flera olika förändringar som påverkar hushållens ekonomi. Inkomstgränserna för när statlig skatt tas ut höjs inte enligt de regler som definieras i inkomstskattelagen och gränsen för när man får göra avdrag för resor till och från arbetet höjs. Båda dessa förändringar leder till ökad skatt. Samtidigt tas taket för uppskovsavdraget bort vilket leder till minskad kapitalskatt.

Förändringar finns även inom de transfereringar som är skattebefriade. Barnbidrag och bostadsbidrag höjs för barnfamiljer, bostadstillägg och särskilt bostadstillägg höjs för personer med sjuk- eller aktivitetsersättning och jämställdhetsbonusen tas bort. Förutom detta höjs garantinivån för sjuk- och aktivitetsersättning.

Effekterna av dessa förändringar har beräknats med simuleringsmodellen FASIT¹. I denna rapport redovisas den beräknade effekten av de förändringar i budgeten som påverkar hushållens ekonomi.

En ganska stor del av befolkningen, 55 procent, omfattas av förändringarna på något sätt, men i olika stor utsträckning. Bland förändringarna finns det både de som förstärker och de som försvagar den ekonomiska standarden². Detta leder till att den ekonomiska standarden i genomsnitt i stort sett inte påverkas alls. Den ökade statliga skatten är den förändring som påverkar flest. Nästan 3,2 miljoner individer får en sänkt ekonomisk standard genom denna förändring, med 0,1 procent i genomsnitt.

Det slopade taket för uppskovsavdraget påverkar däremot inte så många, 36 000 individer. Men för de som påverkas är effekten större, den ekonomiska standarden ökar med i genomsnitt 6,7 procent.

De som får förbättringar finns framför allt bland hushåll med låga inkomster medan de med höga inkomster i större utsträckning får försämringar. Bland den tiondel med de lägsta inkomsterna är det 37 procent som får en förbättring och 5 procent som får en försämring. Bland den tiondel med de högsta inkomsterna är det däremot 3 procent som får en förbättring och 87 procent som får en försämring genom förändringarna. För de med låga inkomster är det de olika transfereringarna som höjs och för dem med höga inkomster är det framför allt den statliga skatten som ökar.

¹ FASIT är en mikrosimuleringsmodell där effekter av förändringar i skatte-, avgifts- och transfereringssystemen för individer och hushåll kan beräknas. Det är en statisk modell, vilket innebär att effekten av eventuella beteendeförändringar inte ingår i beräkningarna.

² Hushållets disponibla inkomst används för att mäta den ekonomiska standarden. För att kunna göra jämförelser mellan olika hushållstyper divideras inkomsten med en vikt som avgörs av hushållets sammansättning. Denna ekvivalerade inkomst används som ett mått på ekonomisk standard.

Inledning

Statens budget innehåller många olika förändringar som påverkar hushållens ekonomi, det är förändringar som ökar skatten men även ökning av olika transfereringar. Många påverkas på något sätt av dessa förändringar men på olika sätt och i olika utsträckning.

Effekterna av dessa förändringar har beräknats med simuleringsmodellen FASIT. I denna rapport redovisas den beräknade effekten av de förändringar i budgeten som påverkar hushållens ekonomi. Både effekten för offentliga intäkter och utgifter samt effekten för hushållens ekonomi redovisas. Den huvudsakliga redovisningen avser den samlade effekten av de olika förändringarna men även effekten av de enskilda förändringarna redovisas var för sig.

Med hushållens ekonomi avses i den föreliggande rapporten hushållens disponibla inkomst definierad som alla hushållsmedlemmars skattepliktiga och skattefria inkomster minus skatt och övriga negativa transfereringar.

Det som redovisas i denna rapport är effekter på hushållens ekonomi av förändringar som kan beräknas i FASIT. Vilka dessa är framgår i avsnittet "Effekter av de olika förändringarna". Det finns också andra förändringar i budgeten 2017 som påverkar hushållens ekonomi men som inte ingår i redovisningen. Det kan vara förändringar som påverkar hushållens ekonomi i ett vidare begrepp än den definition av disponibel inkomst som används i rapporten. Det kan också vara förändringar som påverkar disponibel inkomst men som inte är beskrivna inom ramen för FASIT-modellen.

I rapporten redovisas antal individer där den ekonomiska standarden påverkas av förändringarna. Bland dessa ingår både de som själva påverkas av förändringen och de som får en förändrad ekonomisk standard genom att någon i hushållet påverkas. Om en av hushållsmedlemmarna exempelvis får en ökat statlig skatt leder detta till en sänkt ekonomisk standard för alla i hushållet. En sådan sänkning syns därmed även t.ex. i åldersgruppen 0-19 år om det finns barn i hushållet.

Effekter av samtliga förändringar

I stort sett oförändrad disponibel inkomst

Den samlade effekten av de olika förändringarna leder till en liten minskning av den disponibla inkomsten på 432 miljoner kronor (0,02 procent).

Inkomstgränserna för när statlig skatt tas ut höjs inte enligt de regler som definieras i inkomstskattelagen vilket leder till ökad statlig skatt. Gränsen för när man får göra avdrag för resor till och från arbetet höjs, vilket också leder till ökad skatt. Samtidigt tas taket för uppskovsavdrag bort vilket leder till att kapitalskatten minskar. Totalt sett leder dessa förändringar till att skatteintäkterna ökar med 908 miljoner kronor (0,12 procent).

I förändringarna ingår även förstärkningar av de transfereringar som är skattebefriade. Barnbidrag och bostadsbidrag höjs för barnfamiljer och bostadstillägg och särskilt bostadstillägg höjs för personer med sjuk- och aktivitetsersättning. Därutöver tas jämställdhetsbonusen bort. Totalt innebär det att utgiften för de skattefria transfereringarna ökar med 279 miljoner kronor (0,27 procent).

Utöver detta höjs garantinivån för sjuk- och aktivitetsersättning med 138 miljoner kronor (0,39 procent).

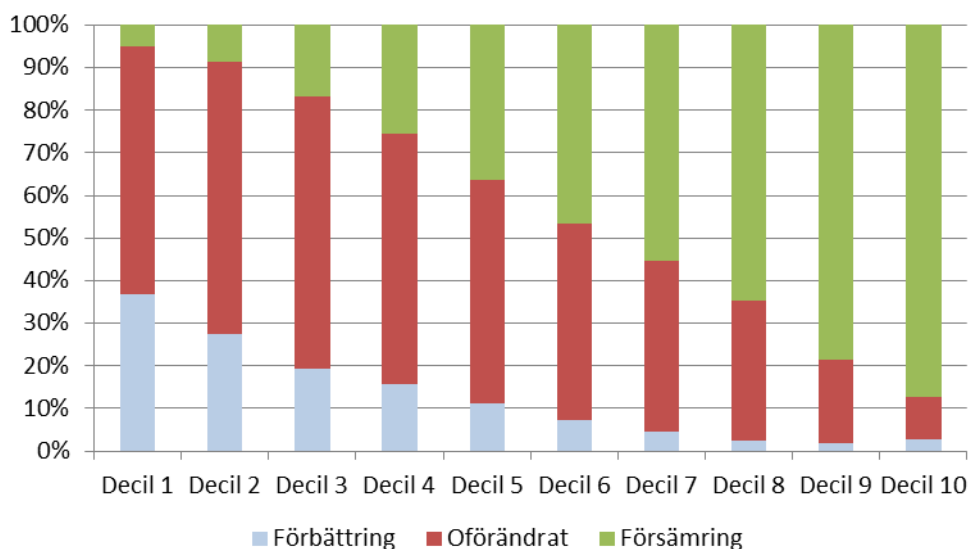
Många omfattas av förändringarna

En ganska stor del av befolkningen, 55 procent, omfattas av förändringarna på något sätt. Det är fler som får en försämring än en förbättring av den ekonomiska standarden genom förändringarna, 43 procent får en försämring medan 13 procent får en förbättring. Barnen är den grupp där störst andel påverkas av förändringarna, 77 procent av dem påverkas på något sätt. Andelen som får en förbättring är högst bland barnen. Bland personer 0-19 år är det 28 procent som får en förbättring. För dem är det höjt flerbarnstillägg och höjt bostadsbidrag som påverkar standarden positivt. Andelen som får en försämring genom förändringarna är däremot högst bland personer i åldersgruppen 45-54 år (56 procent). I den åldersgruppen är det många som betalar statlig skatt och som gör avdrag för resor. Av personerna i denna ålder får 44 procent en ökning av den statliga skatten och 30 procent får ett lägre reseavdrag. Bland pensionärer är de allra flesta opåverkade av förändringarna.

Tabell 1. Procentuell andel där den ekonomiska standarden förbättras, är oförändrad eller försämras, efter ålder och kön, år 2017.

Kön/Ålder	Andel		
	Förbättring	Oförändrat	Försämring
Kvinnor och män	12,9	44,6	42,5
Kvinnor	13,2	46,1	40,7
Män	12,7	43,1	44,2
0 - 19 år	27,7	23,1	49,2
20 - 24 år	8,4	52,7	39,0
25 - 34 år	9,8	47,6	42,6
35 - 44 år	17,2	28,7	54,1
45 - 54 år	10,7	33,0	56,2
55 - 64 år	7,5	41,2	51,3
65 - 74 år	2,0	76,1	21,9
75 - år	0,9	93,1	6,0

De som får förbättringar finns framför allt bland de med låga inkomster medan de som får försämringar återfinns bland de med höga inkomster. I decil³ 1 är det 37 procent som får en förbättring jämfört med 3 procent i decil 10. I den högsta decilen är det hela 87 procent som får en försämring medan motsvarande siffra i decil 1 endast är 5 procent. För de med låga inkomster är det de olika transfereringarna som höjs och för dem med höga inkomster är det framför allt den statliga skatten som ökar.

Diagram 1. Procentuell andel där den ekonomiska standarden förbättras, är oförändrad eller försämras, efter decilgrupp, år 2017.

³ Individer sorteras efter stigande inkomst och delas sedan in i tio lika stora inkomstgrupper (decilgrupper), där decil 1 innehåller de individer med lägst inkomster och decil 10 de med högst inkomster.

Hushållens ekonomiska standard minskar något

Bland de förändringar som genomförs år 2017 finns det både de som förstärker och de som försvagar den ekonomiska standarden. Detta leder till att den ekonomiska standarden i genomsnitt i stort sett inte påverkas alls bland de som omfattas av förändringarna, se tabell 2. Kvinnor och män påverkas i stort sett i lika stor omfattning då det är hushållens gemensamma ekonomiska standard som analyseras.

Tabell 2. Ekonomisk standard för individer som omfattas av regelförändringarna efter kön och ålder, år 2017. Med 2016 och 2017 års regler, medelvärde i kronor.

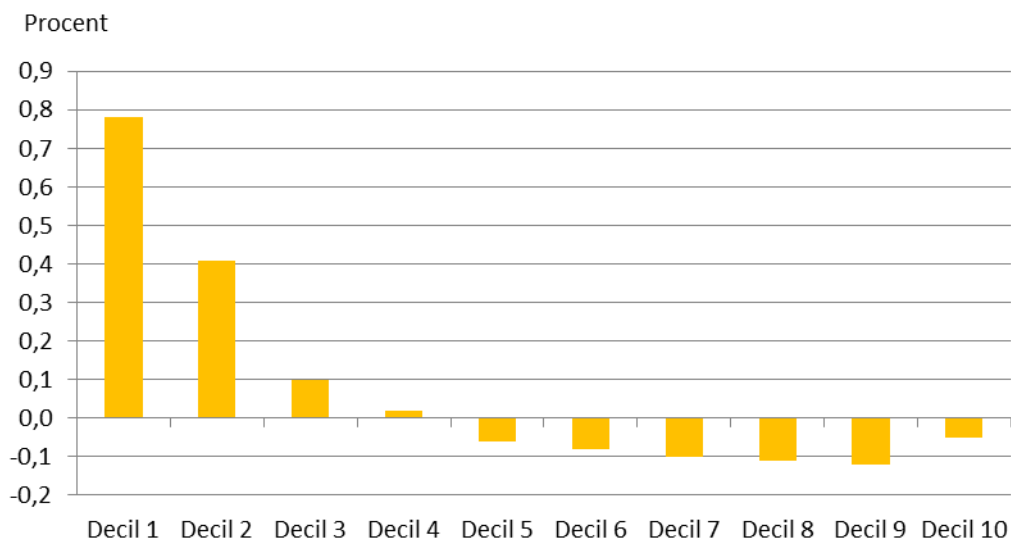
Kön/Ålder	2016 års regler	2017 års regler	Skillnad	Procent
Kvinnor och män	323 705	323 589	-116	0,0 *
Kvinnor	319 713	319 628	-85	0,0 *
Män	327 484	327 338	-146	0,0 *
0 - 19 år	261 346	261 321	-25	0,0 *
20 - 24 år	318 569	318 497	-72	0,0 *
25 - 34 år	297 029	296 798	-231	-0,1 *
35 - 44 år	297 550	297 389	-161	-0,1 *
45 - 54 år	358 899	358 761	-138	0,0 *
55 - 64 år	419 799	419 612	-187	0,0 *
65 - 74 år	496 970	496 837	-134	0,0 *
75 - år	453 251	453 351	100	0,0

*) Förändringen är statistiskt säkerställd⁴

Hushåll i olika inkomstskikt påverkas på olika sätt av förändringarna. Den ekonomiska standarden minskar eller är i stort sett oförändrad för de allra flesta men ökar något för hushåll med låga inkomster (decil 1 och 2).

⁴ Med 95 procents säkerhet är förändringen statistiskt säkerställd.

Diagram 2. Procentuell förändring⁵ av ekonomisk standard för individer som omfattas av 2017 års regelförändringar efter decilgrupp, år 2017.

Individer som får höjd sjuk- eller aktivitetsersättning, höjt bostadsbidrag eller höjt bostadstillägg återfinns i de lägre decilerna, medan personer som får ökad statlig skatt återfinns i de högre decilerna. Personer som får höjt uppskovsavgift och därmed en sänkt beskattning återfinns framför allt i decil 10 vilket gör att minskningen blir något mindre i denna grupp.

Förbättringar för ensamstående kvinnor med barn

Den ekonomiska standarden är i genomsnitt i stort sett oförändrad i alla hushållstyper förutom för ensamstående kvinnor med barn där den ekonomiska standarden ökar med 0,3 procent, se tabell 3. Det är framför allt det höjda bostadsbidraget och det höjda flerbarnstillägget som påverkar ekonomin för denna grupp. Av de ensamstående kvinnorna med barn påverkas 23 procent av det höjda bostadsbidraget och 12 procent får höjt flerbarnstillägg. Bland de ensamstående kvinnorna med barn påverkar det höjda flerbarnstillägget framför allt de i åldern 30-49 år medan bostadsbidraget även påverkar de i åldern 20-29 år.

⁵ Samtliga förändringar är statistiskt säkerställda.

Tabell 3. Ekonomisk standard för individer som omfattas av regelförändringarna efter hushållstyp, för personer 20+ år, år 2017. Med 2016 och 2017 års regler, medelvärde i kronor.

Hushållstyp	2016 års regler	2017 års regler	Skillnad	Procent
Samtliga personer +20 år	353 016	352 857	-159	-0,1 *
Ensamstående kvinnor utan barn	323 272	323 614	342	0,1 *
Ensamstående män utan barn	372 529	372 421	-108	0,0 *
Ensamstående kvinnor med barn 0-19 år	191 276	191 843	567	0,3 *
Ensamstående män med barn 0-19 år	254 102	254 185	83	0,0 *
Ens. kvinnor med kvarboende unga vuxna 20-29 år	309 338	309 616	278	0,1 *
Ens. män med kvarboend unga vuxna 20-29 år	333 104	333 095	-9	0,0
Sammanboende utan barn	475 611	475 251	-361	-0,1 *
Sammanboende med barn 0-19 år	297 189	296 968	-220	-0,1 *
Sammanboende med kvarboende unga vuxna 20-29 år	407 635	407 384	-250	-0,1 *
Övriga hushåll utan barn	364 797	364 776	-21	0,0
Övriga hushåll med barn 0-19 år	263 842	263 895	54	0,0 *

*) Förändringen är statistiskt säkerställd

Andelen med låg ekonomisk standard⁶ minskar för alla hushållstyper. Totalt sett minskar andelen med låg ekonomisk standard med 0,5 procent. Effekten av förändringarna är störst för ensamstående med barn, och då framför allt bland de som är 30-49 år. Bland dem minskar andelen, från 36,1 till 35,7 procent genom det höjda bostadsbidraget och det höjda flerbarnstillägget. Av dem får 21 procent höjt bostadsbidrag och 13 procent höjt flerbarnstillägg. Förändringen bör dock tolkas med viss försiktighet. Om barnets vårdnadshavare inte bor tillsammans tillförs barnet det hushåll där det är folkbokfört även om de i en del fall bor växelvis hos båda vårdnadshavarna.

Tabell 4. Procentuell andel med låg ekonomisk standard efter hushållstyp, för personer 20+ år, år 2017. Med 2016 och 2017 års regler.

Hushållstyp	2016 års regler	2017 års regler	Skillnad	Procent
Samtliga personer +20 år	13,4	13,3	-0,1	-0,5 *
Ensamstående kvinnor utan barn	28,8	28,6	-0,2	-0,7 *
Ensamstående män utan barn	23,7	23,6	-0,1	-0,3 *
Ensamstående kvinnor med barn 0-19 år	41,0	40,6	-0,4	-1,0 *
Ensamstående män med barn 0-19 år	20,6	20,4	-0,2	-1,0 *
Ens. kvinnor med kvarboende unga vuxna 20-29 år	11,2	11,1	-0,1	-0,8 *
Ens. män med kvarboend unga vuxna 20-29 år	11,3	11,2	-0,1	-1,0 *
Sammanboende utan barn	4,8	4,8	0,0	-0,4 *
Sammanboende med barn 0-19 år	10,3	10,2	-0,1	-0,2 *
Sammanboende med kvarboende unga vuxna 20-29 år	3,1	3,1	0,0	-0,2 *
Övriga hushåll utan barn	12,7	12,7	0,0	-0,4 *
Övriga hushåll med barn 0-19 år	20,3	20,3	0,0	-0,2 *

*) Förändringen är statistiskt säkerställd

⁶ Med låg ekonomisk standard avses de som har en lägre ekonomisk standard än 60 procent av medianen för alla individer.

Marginaleffekten ökar

Marginaleffekten beskriver hur stor del av en inkomstökning som försvinner genom ökade skatter och minskade transfereringar. Om marginaleffekten är noll får personen behålla hela sin inkomstökning medan om den är 100 försvinner hela inkomstökningen genom ökade skatter och minskade transfereringar. För de som omfattas av förändringarna ökar marginaleffekten från 40,5 procent med 2016 års regler till 40,8 procent med 2017 års regler.

Tabell 5. Marginaleffekt för ekonomisk standard för individer som omfattas av regelförändringar efter kön och decilgrupp, procent, år 2017. Med 2016 och 2017 års regler.

Kön/Decilgrupp	2016 års regler	2017 års regler	Skillnad
Samtliga	40,5	40,8	0,3
Kvinnor	36,5	36,7	0,2
Män	44,4	44,8	0,4
Decil 1	29,5	30,3	0,8
Decil 2	35,6	36,3	0,7
Decil 3	33,0	33,0	0,0
Decil 4	32,5	32,7	0,2
Decil 5	33,9	34,2	0,3
Decil 6	35,9	36,2	0,3
Decil 7	37,9	38,2	0,3
Decil 8	40,6	41,1	0,5
Decil 9	43,9	44,2	0,3
Decil 10	48,4	48,7	0,3

Marginaleffekten ökar mest för de med låga inkomster. Bland individer som omfattas av förändringarna i decil 1 stiger marginaleffekten med 0,8 procentenheter. Dessa individer får ökade boendestöd genom förändringarna. Vid en inkomstökning minskar dessa stöd, vilket leder till ökad marginaleffekt.

Effekter av de olika förändringarna

De olika förändringarna påverkar olika grupper av hushåll och de offentliga finanserna olika utsträckning. Totalt sett ökar den slutliga skatten med 0,9 miljarder kronor och transfereringarna med 0,4 miljarder vilket leder till att den disponibla inkomsten minskar med drygt 0,4 miljarder kronor. Nedan redovisas de olika förändringarna som ingår i beräkningarna och dess enskilda effekter.

Tabell 6. Effekt av de olika förändringarna för individer som omfattas av förändringarna.

	Total effekt på disponi- bel inkomst (mnkr)	Individer som omfattas		Ekonomisk standard		Förändring	
		Antal	Procent av befolk- ningen	2016 års regler	2017 års regler	Kronor	Procent
Höjd sjuk- och aktivitetsersättning	109	313 608	3,2	198 100	198 501	401	0,2
Höjt flerbarnstillägg	277	1 069 373	11,0	210 851	211 285	434	0,2
Ökad statlig skatt	-1 260	3 167 461	32,4	402 105	401 551	-554	-0,1
Slopat tak för uppskovsavgift	788	36 409	0,4	453 580	483 921	30 341	6,7
Höjt reseavgift	-341	2 190 133	22,4	306 925	306 707	-218	-0,1
Avskaffad jämställdhetsbonus	-291	621 798	6,4	257 849	257 110	-739	-0,3
Höjt bostadsbidrag för barnfamiljer	138	277 485	2,8	125 142	125 868	726	0,6
Höjt bostadstillägg	96	145 966	1,5	161 886	162 614	728	0,4
Höjt särskilt bostadstillägg	66	38 101	0,4	197 190	199 262	2 072	1,1
Alla förändringarna	-432	5 404 549	55,4	323 705	323 589	-116	0,0

Höjd sjuk- och aktivitetsersättning

Garantinivåerna för hel sjuk- och aktivitetsersättning höjs med 0,05 prisbasbelopp, vilket innebär en höjning på 187 kronor per månad före skatt år 2017. Förslaget träder i kraft den 1 juli 2017. De effekter som redovisas får därmed ett lägre genomslag än om förändringen skulle genomförts den 1 januari.

Totalt ökar sjuk- och aktivitetsersättningen med 138 miljoner kronor och som en följd av detta stiger skatten. Förändringen påverkar även vissa transfereringar, bostadstillägget ökar något medan särskilt bostadstillägg och ekonomiskt bistånd minskar något. Den disponibla inkomsten stiger därigenom med 109 miljoner kronor.

Det är ca 314 000 individer, vilket motsvarar 3,2 procent av befolkningen, som omfattas av förändringen. För dem ökar den ekonomiska standarden med i genomsnitt 401 kronor eller 0,2 procent.

Bland dem som omfattas av förändringen har de flesta låga inkomster. Nästan hälften av de som omfattas återfinns i de två lägsta decilerna. Effekten av förändringen är också störst bland dem, för de som omfattas i dessa deciler ökar den ekonomiska standarden med ca 0,4 procent.

Ensamstående utan barn under 65 år är den hushållstyp där det är vanligast att omfattas av denna förändring och effekten är också störst för individer i denna hushållsgrupp. Bland dem är det 8,2 procent som omfattas av den höjda ersättningen och för dem ökar den ekonomiska standarden med ca 0,5 procent.

De som omfattas av denna förändring finns i alla åldrar men knappt hälften är 45-64 år.

Höjt flerbarnstillägg

Flerbarnstillägget för det tredje barnet höjs med 126 kronor till 580 kronor per månad.

Totalt ökar barnbidraget med 300 miljoner kronor. För hushåll som har ekonomiskt bistånd leder det ökade barnbidraget till att det ekonomiska biståndet sjunker. Sammantaget innebär det att den disponibla inkomsten stiger med 277 miljoner kronor.

1 069 000 individer omfattas av denna förändring. För dem ökar den ekonomiska standarden med i genomsnitt 434 kronor eller 0,2 procent. Det är framför allt barnen som omfattas av förändringen, 29 procent av alla barn omfattas. Bland de vuxna är drygt hälften i åldersgruppen 35-44 år.

Effekten av det höjda flerbarnstillägget är störst för individer med låga inkomster. För personer i den lägsta inkomstgruppen som får ett höjt flerbarnstillägg stiger den ekonomiska standarden med ca 0,3 procent. I den inkomstgruppen är det ca 24 procent som omfattas av förändringen.

Förändringen påverkar sammanboende i större utsträckning än ensamstående. Av de ensamstående med barn är det 18 procent som får en höjning, jämfört med 25 procent av sammanboende med barn.

Ökad statlig skatt

Enligt inkomstskattelagen ska gränserna för när förvärvsinkomster beskattas med 20 respektive 25 procents statlig skatt höjas årligen med konsumentprisindex plus två procentenheter. År 2017 höjs skiktgränserna med en procentenhet mindre, vilket leder till att den statliga skatten ökar.

Genom förändringen ökar den statliga skatten totalt med 1 261 miljoner kronor vilket leder till att den disponibla inkomsten minskar med samma belopp.

Denna förändring påverkar drygt 3 167 000 individer, eller 32,4 procent av befolkningen. För de som omfattas minskar den ekonomiska standarden med i genomsnitt 554 kronor vilket motsvarar 0,1 procent.

Antalet som omfattas stiger med stigande inkomst, nästan 65 procent av de som omfattas återfinns i de tre översta inkomstdecilerna. Av den tiondelen med de högsta inkomsterna omfattas 87 procent av förändringen.

Sammanboende med barn är den familjetyp där det är vanligast att påverkas av förändringen. Bland dem omfattas ca 47 procent av individerna, vilket kan jämföras med 19 procent bland ensamstående med barn.

Det finns även regionala skillnader för vilka som omfattas av denna förändring. I Stockholms län är det ca 44 procent som får en ökad skatt. I övriga delar av landet är denna andel mellan 24 och 32 procent.

Förändringen påverkar de som är födda i Sverige i större utsträckning än utrikesfödda. Av personer födda i Sverige omfattas 35 procent jämfört med 21 procent av de utrikesfödda.

Slopat tak för uppskovsavdrag

Vid en bostadsförsäljning kan man göra ett uppskov på kapitalvinsten och därmed skjuta upp beskattningen. Det har funnits ett tak för uppskovsbeloppet på maximalt 1 450 000 kr. Detta tak tas bort under en fyraårsperiod och den som

köper en billigare bostad ska kunna få ett större uppskov än tidigare. Denna förändring genomförs framför allt för att göra det mer fördelaktigt att sälja sin bostad och därmed öka rörligheten på bostadsmarknaden. I beräkningarna av effekten av denna förändring har det antagits att de som gjort ett uppskovsavdrag upp till taket skulle gjort ett maximalt uppskov utan hänsyn till något tak. Då uppskovsbeloppet ökar minskar kapitalskatten med 730 miljoner kronor. Några individer får ett ökat underskott av kapital vilket leder till att skattereduktionen för kapital ökar. Sammantaget leder förändringen till att den disponibla inkomsten stiger med 788 miljoner kronor.

Detta är en förändring som inte omfattar så många men där effekten är stor för de som omfattas. Endast 36 000 individer omfattas av förändringen och för dem ökar den ekonomiska standarden med i genomsnitt 30 341 kronor eller med 6,7 procent.

Antalet som omfattas stiger med stigande inkomst. Bland de i den högsta inkomstgruppen är det 1,4 procent som påverkas medan det i stor sett inte är några alls i de tre lägsta decilerna som omfattas.

Ungefär en tredjedel av de som omfattas är barn. Bland de vuxna är nästan 30 procent av de som omfattas mellan 35 och 44 år. Dock är effekten av förändringen något större bland de äldre. För personer i åldern 65-74 år ökar den ekonomiska standarden med 8,6 procent för de som omfattas.

Sänkt reseavdrag

Gränsen för när man får göra avdrag för resor till och från arbetet höjs från 10 000 kronor till 11 000 kronor.

Totalt minskar reseavdraget med 922 miljoner kronor, vilket innebär att den beskattningsbara inkomsten stiger. Genom denna ökning ökar skatten med 347 miljoner kronor vilket i sin tur leder till att den disponibla inkomsten sjunker med 341 miljoner kronor.

Ganska många individer, 2 190 000 omfattas av förändringen men förändringen är relativt liten. Den ekonomiska standarden sjunker med i genomsnitt 218 kronor eller 0,1 procent för de som omfattas.

Det är vanligast att påverkas av denna förändring bland de som bor i förorter till större städer, där påverkas hela 39 procent av individerna. I storstäderna är det däremot 11 procent av individerna som påverkas.

Förändringen påverkar framför allt individer med relativt höga inkomster. Andelen som påverkas är högst i decilerna 6-9, cirka 30 procent.

Det sänkta reseavdraget påverkar män i något större omfattning än kvinnor, 22 procent av männen påverkas jämfört med 19 procent av kvinnorna.

Avskaffad jämställdhetsbonus

Jämställdhetsbonusen i föräldraförsäkringen beräknades vara 296 miljoner kronor år 2017. Denna del av föräldraförsäkringen tas nu bort. Som en följd ökar ekonomiskt bistånd för vissa, vilket leder till att den disponibla inkomsten minskar med 291 miljoner kronor.

Denna förändring omfattar 622 000 individer vars ekonomiska standard sjunker med i genomsnitt 739 kronor, vilket motsvarar 0,3 procent.

De som omfattas av förändringen finns både bland de med låga och höga inkomster, men är något vanligare bland de i mitten av inkomstfördelningen. I decil 3-7 återfinns 66 procent av de som omfattas.

Hälften av de som omfattas är barn. Bland de vuxna är drygt hälften av de som omfattas mellan 35 och 44 år.

Höjt bostadsbidrag för barnfamiljer

Inkomstgränsen för när man får bostadsbidrag höjs för ensamstående från 117 000 kronor till 127 000 kronor och för sammanboende från 58 500 kronor till 63 500 kronor.

Totalt höjs bostadsbidraget med 158 miljoner kronor genom denna förändring. Som en följd av det höjda bostadsbidraget minskas bostadstillägg och ekonomiskt bistånd för hushåll som även har dessa bidrag. Totalt ökar transfereringarna och då även den disponibla inkomsten med 138 miljoner kronor.

Ungefär 277 000 individer omfattas av denna förändring. För dem ökar den ekonomiska standarden med i genomsnitt 726 kronor, vilket motsvarar 0,6 procent. Det är framför allt barnen som omfattas av förändringen men bland de vuxna är det flest i åldersgruppen 35-44 år som omfattas, 35 procent av de vuxna är i denna ålder.

Denna förändring omfattar personer med låga inkomster, alla som omfattas finns i de fem lägsta inkomstdecilerna. Av de som omfattas finns 60 procent bland de i den lägsta inkomstdecilen och för dem ökar den ekonomiska standarden med 0,6 procent.

Det är framför allt ensamstående med barn som omfattas av det höjda bostadsbidraget. Bland dem höjs den ekonomiska standarden för 22 procent. Förändringen påverkar kvinnor i något större utsträckning än män då det är fler kvinnor än män bland de ensamstående med barn.

Förändringen omfattar utrikes födda i större utsträckning än personer födda i Sverige. Bland utrikes födda omfattas 7 procent av individerna jämfört med 2 procent av individer födda i Sverige.

Höjt bostadstillägg

Ersättningsgränsen för bostadstillägget för personer med sjuk- och aktivitetsersättning höjs från 93 till 95 procent av bostadskostnaden.

Ersättningsgränsen hamnar då på samma nivå för personer med sjuk- och aktivitetsersättning som för pensionärer.

Totalt höjs bostadstillägget med 105 miljoner kronor genom denna förändring. Som en följd av höjningen minskas det särskilda bostadstillägget och ekonomiskt bistånd för hushåll som även har dessa bidrag. Totalt ökar de skattebefriade transfereringarna och då även den disponibla inkomsten med 96 miljoner kronor.

Omkring 146 000 individer omfattas av denna förändring. För dem ökar den ekonomiska standarden med i genomsnitt 728 kronor eller 0,4 procent. De som omfattas av förändringen finns framför allt bland de med de lägsta inkomsterna, 70 procent av de som omfattas finns i de två lägsta inkomstdecilerna. Effekten är även störst för dem, bland de som omfattas i dessa inkomstdeciler stiger den ekonomiska standarden med i genomsnitt 0,6 procent.

De som omfattas är framför allt personer i åldern 55-64 år och ensamstående utan barn under 65 år, 30 procent av de som omfattas finns i denna åldersgrupp och 42 procent i denna hushållstyp. Effekten av förändringen är även som störst bland ensamstående utan barn under 65 år, bland de som omfattas ökar den ekonomiska standarden med 0,7 procent.

Höjt särskilt bostadstillägg

Den skäliga levnadsnivån vid beräkning av särskilt bostadstillägg höjs för personer under 65 år så att den är på samma nivå som för pensionärer.

Totalt höjs det särskilda bostadstillägget med 69 miljoner kronor genom denna förändring. Som en följd av denna höjning minskas det ekonomiska biståndet för hushåll som även har detta bidrag. Total ökar de skattefria transfereringarna och då även den disponibla inkomsten med 66 miljoner kronor.

Detta är en förändring som inte påverkar så många men där effekten är relativt stor för de som omfattas. Drygt 38 000 individer omfattas av förändringen och för dem ökar den ekonomiska standarden med i genomsnitt 2 072 kronor per år(?) eller 1,1 procent.

Även denna förändring omfattar framför allt ensamstående utan barn under 65 år och personer med låga inkomster. Av de som omfattas finns 26 procent i denna hushållstyp och 49 procent i de två lägsta inkomstdecilerna. Effekten av förändringen är som störst för personer i den allra lägsta inkomstdecilen, bland de som omfattas i denna inkomstgrupp ökar den ekonomiska standarden med 2,5 procent.

Fakta om statistiken

Statistiken i rapporten bygger på beräkningar gjorda med simuleringsmodellen FASIT (FördelningsAnalytiskt Statistisksystem för Inkomster och Transfereringar). Det är en modell med vilken man kan göra beräkningar av effekter av förändringar i skatte-, avgifts- och transfereringssystemen. FASIT gör det möjligt att beräkna effekten på de offentliga finanserna av en förändring. Dessutom är det möjligt att göra beräkningar av hur olika grupper kommer att påverkas av de föreslagna förändringarna. Grunddata i modellen avser för närvarande år 2014 men i simuleringen kan uppgifterna skrivas fram till och med år 2020.

Detta omfattar statistiken

Målpopulationen är alla som levt i Sverige under året samt alla som lämnat in inkomstdeklarationer för året. Det innebär att dödsbon samt personer som inte bor i Sverige men som är skyldiga att deklarerat för vissa inkomster i Sverige ingår i målpopulationen. Urvalspopulationen överensstämmer med målpopulationen.

Modellen använder två definitioner av hushåll; bostadshushåll och familjehushåll där bostadshushåll är huvudbegrepp. Ett bostadshushåll utgörs av samtliga personer som den 31/12 är folkbokförda på samma fastighet och lägenhet. För cirka 270 000 personer saknas det koppling till lägenhet, vilket innebär att uppgift om lägenhetsidentitet är bortfall i folkbokföringen för dessa personer. För att minska bortfallet i statistiken imputeras uppgift om hushåll för dessa personer med hjälp av familjehushållsbegreppet i RTB⁷.

I redovisningen av statistiken används två olika populationer, fördelningspopulationen och makropopulationen. Makropopulationen består av alla personer som levt i Sverige under året samt alla som lämnat inkomstdeklaration för året. Fördelningspopulationen består av individer som har varit folkbokförda i Sverige vid såväl årets början som dess slut. Från denna grupp tas även följande individer bort:

- Hushåll med personer som saknar känd hemvist
- Hushåll där den disponibla inkomsten är noll
- Hushåll där samtliga personer är 17 år eller yngre

Inkomstsummor redovisas för makropopulationen medan medelvärden redovisas för helårshushållen.

Definitioner och förklaringar

Referensperioden för statistiken är inkomståret 2017 medan underlaget som statistiken grundar sig på avser år 2014.

Disponibel inkomst

Disponibel inkomst är summan av alla hushållsmedlemars alla skattepliktiga och skattefria inkomster minus skatt och övriga negativa transfereringar.

⁷ Familj definieras enligt Registret över totalbefolkningen (RTB) och baseras på de personer som är folkbokförda på samma fastighet och som har relationer med varandra, maximalt två generationer. Sammanboende personer som inte är gifta eller har gemensamma barn kan ej kopplas ihop utan redovisas som ensamstående. En person kan endast ingå i en RTB-familj.

Ekonomisk standard

Hushållets disponibla inkomst används för att mäta den ekonomiska standarden. För att kunna göra jämförelser mellan olika hushållstyper divideras inkomsten med en vikt (benämns konsumtionsenhet) som avgörs av hushållets sammansättning. Denna ekvivalerade inkomst används som ett mått på ekonomisk standard.

Konsumtionsenhet

För att göra jämförelser av disponibel inkomst mellan olika typer av hushåll används ett viktsystem där konsumtionen är relaterad till hushållets sammansättning. Den disponibla inkomsten divideras med den konsumtionsvikt som gäller för hushållet. Den skala som används i redovisningen är en revidering av "Svensk konsumtionsenhetsskala" som föreslogs i utredningen om Förbättrad statistik om hushållens inkomster, SOU 2002:73.

Viktskala för konsumtionsenheter vid redovisning av inkomster:

Ensamboende	1,00
Sammanboende par	1,51
Ytterligare vuxen	0,60
Första barnet 0-19 år	0,52
Andra och påföljande barn 0-19 år	0,42

Som exempel får ett sammanboende par med två barn en konsumtionsenhet på $1,51+0,52+0,42=2,45$. Om hushållets disponibla inkomst uppgår till 490 000 kronor blir den ekonomiska standarden 200 000 kronor ($490000/(2,45)$). Det innebär att individerna i hushållet har samma ekonomiska standard som en ensamboende person med en disponibel inkomst på 200 000 kronor.

Omfattas

Statistiken redovisas framför allt för de som omfattas av de genomförda regelförändringarna. Om den ekonomiska standarden har förändrats med mer än 10 kronor mellan simuleringarna med 2016- och 2017-års regler tillhör individen den grupp som omfattas av regelförändringarna.

Låg ekonomisk standard

Med låg ekonomisk standard avses individer i hushåll som har en ekonomisk standard som är mindre än 60 procent av medianvärdet för samtliga.

Marginaleffekt

Marginaleffekt beskriver hur stor del av en inkomstökning som försvinner genom ökade skatter och minskade bidrag. Om marginaleffekten är noll får personen behålla hela sin inkomstökning medan om den är 100 försvinner hela inkomstökningen genom ökade skatter och minskade bidrag.

Så görs statistiken

En mikrosimuleringsmodell kan sägas bestå av två delar. Dels en databas som består av ett urval av hushåll och individer, för vilka data har samlats in via intervju eller register. Dels dataprogram som beskriver de skatte- och transfereringssystemet som man kan göra simuleringar för.

Skatte- och transfereringssystem kan antingen vara individuella, familje- eller hushållsinriktade. I Sverige är skattesystemet individinriktat. Av de transfereringssystem som simuleras i modellen är de flesta individinriktade, det är t.ex. pensioner, arbetslöshetsersättning och sjukpenning. På familjenivå finns framförallt bostadsbidrag och ekonomiskt bistånd. I modellen simuleras även vissa

utgifter för familjen, det som för närvarande simuleras är förskole- och fritidshemsavgiften samt hemtjänstavgiften. Utöver detta finns det även en modell för simulering av offentligt finansierade välfärdstjänster. Vissa år finns det också en modell för simuleringar av den indirekta beskattningen.

Uppgifterna i databasen avser 2014 men i modellprogrammen finns regelverken både för grundåret och beslutade förändringar sex år därefter.

I modellprogrammen finns även framskrivningar av vissa ekonomiska variabler som lön, räntor och kapitalvinster. Dessa framskrivningar grundar sig på prognoser från Konjunkturinstitutet och Ekonomistyrningsverket.

Förutom en framskrivning av ekonomiska variabler görs också en framskrivning av strukturella förändringar över tid. De strukturella framskrivningarna syftar till att fånga förändringar inom områden där det sker en utveckling av antal individer med en viss egenskap. På detta sätt fångar modellen t.ex. en prognostiserad ökning av antal individer som beräknas uppbära sjukpenning. Dessa framskrivningar grundar sig på prognoser från Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Arbetsförmedlingen, Konjunkturinstitutet och SCB:s befolkningsprognos.

FASIT-modellen är en statisk mikrosimuleringsmodell vilket innebär att en förändring i ett transfereringssystem inte genererar några förändringar i hushållens beteende. En simulering visar alltså enbart den direkta effekten av en tänkt förändring. Den tar inte hänsyn till ett eventuellt förändrat beteende till följd av regelförändringen.

FASIT:s underlag

För simuleringen finns det två olika dataunderlag tillgängliga, vilka är baserade på två olika urval, STAR och MSTAR. Dataunderlagen innehåller information om hushållens inkomster, transfereringar, avdrag, boendekostnader, pensioner, avgifter med mera. Skillnaden mellan urvalen är endast urvalsstorleken. Båda urval är avidentifierade vid användning i modellen. För redovisningen i denna rapport har det större STAR-urvalet använts.

FASIT:s simuleringsområden

Modellen är uppdelad i tre olika steg. Dessa steg behandlar olika objekt. Det första steget behandlar alla individanknutna system. Det andra behandlar de familjeanknutna system och det tredje och avslutande steget innebär framför allt en uppsummering till bostadshushållsnivå. I detta steg görs också beräkningarna för den indirekta beskattningen. Att det finns två hushållssteg i bearbetningarna förklaras av att de flesta transfereringssystemen använder sig av ett begränsat hushållsbegrepp. Hushållsbegreppet som benämns familjeenhet innebär att alla över 19 år betraktas som egna hushåll. För fördelningsanalyser är det däremot bättre att använda bostadshushåll. Dessa hushåll består av alla som bor i samma lägenhet/småhus.

Följande områden simuleras på individnivå

- Pensioner
- Sjuk- och aktivitetsersättning
- Sjukpenning och rehabiliteringsersättning
- Arbetsmarknadsstöd
- Föräldrapenning
- Utdelning från fåmansbolag
- Skatter

- Underhållsstöd
- Barnbidrag och flerbarnstillägg
- Studiestöd/studiemedel
- Etableringsersättning
- Offentliga välfärdstjänster
- Tandvårdssubventioner och patientutgifter

Följande områden simuleras på familjenivå:

- Bostadsbidrag
- Bostadstillägg för pensionärer och personer med sjuk- och aktivitetsersättning
- Äldreförsörjningsstöd
- Ekonomiskt bistånd
- Avgifter för förskola och fritidshem
- Avgifter för äldreomsorg

Det finns även modellprogram där olika inkomstbegrepp, som t.ex. disponibel inkomst beräknas.

Statistikens tillförlitlighet

Uppgifterna i FASIT baseras på kontrolluppgifter och deklarationsuppgifter från Skatteverket samt andra myndigheters administrativa data avseende inkomster. Statistiken har därmed allmänt sett god kvalitet.

Ett statistikvärdes tillförlitlighet beror på det totala felet mellan skattningen och målstorheten. Det totala felet kan bestå av urvalsfel, bortfallsfel, täckningsfel, mätfel och bearbetningsfel. I FASIT-modellen tillkommer modellfel och prognosfel. Modellfelet uppstår då man i modellen beräknar skatter och transfereringar och det modellerade resultatet avviker från det lämnade värdet. Prognosfelet uppstår då man med olika tekniker skriver fram urvalet till att avse förhållandena åren 2015-2020.

För FASIT-registren förekommer inget bortfallsfel eftersom urvalen är helt registerbaserade.

I tabellerna redovisas om förändringen är statistiskt säkerställd eller inte. Det är då den statistiska osäkerheten som beror på urvalsfelet som avses. Osäkerheten i redovisningen för de övriga fel som beskrivs ovan är inte möjlig att redovisa.

In English

Summary

The 2017 central government budget contains several different changes that affect household finances. Income thresholds for charging national income tax will not be raised, in accordance with regulations defined in the Income Tax Act, and the threshold for making deductions for travel to and from work will be raised. Both changes lead to increased tax. At the same time, the ceiling for deferred deduction will be removed, which will lead to reduced capital tax.

There are also changes among the non-taxable transfers. Child allowance and housing allowance will be raised for families with children, and housing supplement and the special housing supplement will be raised for individuals with sickness and activity compensation. In addition, the gender equality bonus will be removed. Furthermore, the guarantee level for sickness and activity compensation will be raised.

The effect of these changes has been calculated using the simulation model FASIT⁸. This report presents the calculated effect of the changes in the budget that affect household finances.

A fairly large proportion of the population, 55 percent, is affected by the changes in some way, although to varying degrees. Among the changes, some reinforce and others weaken the economic standard⁹. This means that the average economic standard, on the whole, is not affected at all. The raised national income tax is the change that will affect the most people. As a result of this change, nearly 3.2 million individuals will experience a lower economic standard by 0.1 percent on average.

On the other hand, the abolished ceiling for deferred deduction will not affect many people – only 36 000 individuals. However, the impact is larger among those who are affected, and their economic standard will increase by on average 6.7 percent.

Those who will experience improvement are mainly among households with low incomes, while those with high incomes will, to a larger extent, experience a change for the worse. Among the ten percent with the lowest incomes, 37 percent will experience improvement and five percent will experience a change for the worse. Among the ten percent with highest incomes, however, three percent will experience an improvement and 87 percent will experience a change for the worse as a result of the changes. For those with low incomes, the various transfers will be raised, and for those with high incomes, primarily the national income tax will increase.

⁸FASIT is a micro-simulation model, in which effects of changes in taxation, fee and transfer systems for individuals and households can be calculated. It is a static model, which means that the effect of any behavioural changes is not included in the calculations.

⁹The household's disposable income is used to measure the economic standard. To enable comparisons between different household types, the income is divided using a weight which is determined by the composition of the household. This equalised income is used as a measure of economic standard.

A note of thanks

We would like to express appreciation to our survey respondents – the people, enterprises, government authorities and other institutions of Sweden – with whose cooperation Statistics Sweden is able to provide reliable and timely statistical information meeting the current needs of our modern society.

All officiell statistik finns på: **www.scb.se**
Statistikservice: tfn 010-479 50 00

All official statistics can be found at: **www.scb.se**
Statistics service, phone +46 10 479 50 00